

Ιεράρχηση, αγάπη και υπακοή στο γάμο κατά τον Αγ. Ιωάννη τον Χρυσόστομο

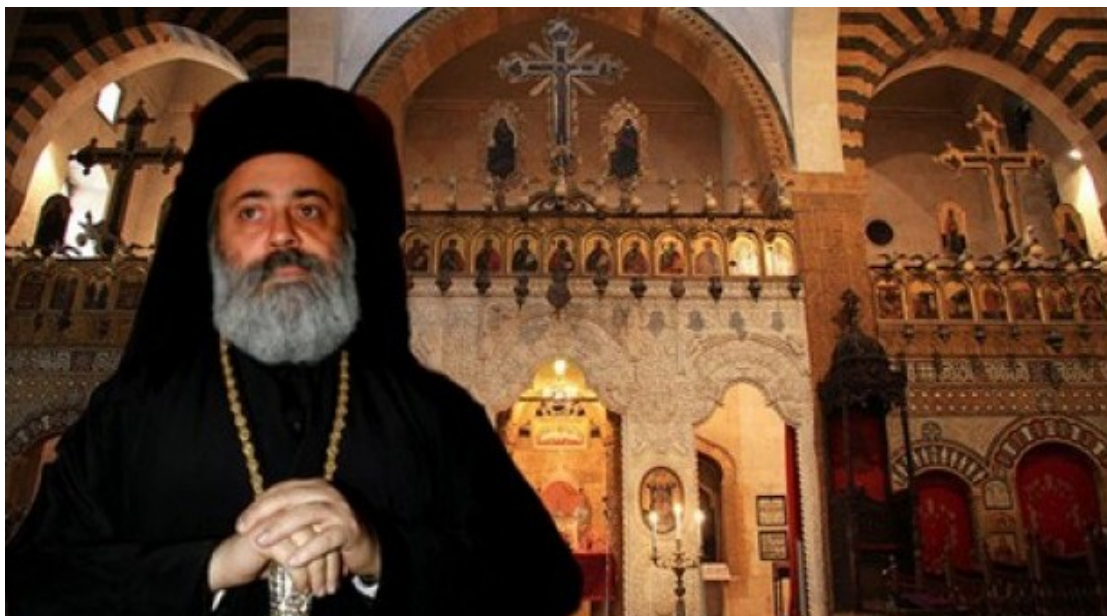
[Ορθοδοξία](#) / [Πατερική Θεολογία](#)

(Μητροπ. Χαλεπίου Παύλου)

Εξ ίσου σπουδαία είναι η εσχατολογική προοπτική του Χρυσοστόμου και η συμβολή του στο ζήτημα των συζυγικών σχέσεων. Εικόνα και πρότυπο των σχέσεων των συζύγων μέσα στο γάμο είναι βέβαια εκείνη που δόθηκε από τον Παύλο, η σχέση του Χριστού και της Εκκλησίας. Δεδομένου ότι κι αυτή κατανοείται εσχατολογικώς σαν σχέση σώζουσα, σχέση δηλαδή της σωζούσης αγάπης και της σωζούσης υπακοής, όπου η μία ανταμείβει την άλλη κι έχουν από κοινού τον ίδιο έσχατο λογικό προορισμό. Πρόκειται δηλαδή για τη σχέση του σώματος με την κεφαλή. Το ότι στη γυναίκα αρμόζει η υπακοή, αυτό δεν σημαίνει ότι στον άνδρα αρμόζει πρώτα η «αρχή» ή η «εξουσία», αλλά ουσιαστικά του αρμόζει πρώτα η «αγάπη». Και η υπακοή σχετίζεται όχι με την αρχή αλλά με την αγάπη. Η αρχή είναι αμοιβή της αγάπης. Σ' αυτόν που επιφορτίζεται με τα βαρύτερα, δηλαδή με την αγάπη, αρμόζει και η «αρχή». Η εσχατολογική σκέψη του Χρυσοστόμου αντιστρέφει το κοσμικό σκάνδαλο στην περικοπή του μυστηρίου του γάμου (Εφ. 5, 22-33). Το βαρύτερο στην περικοπή αυτή δεν είναι η υποταγή της γυναίκας, αλλά η αγάπη με την οποία ο Παύλος επιφορτίζει τον άνδρα, παρατηρεί ο ι. πατήρ, μια αγάπη σαν εκείνη του Χριστού προς την Εκκλησία· τον επιφορτίζει δηλαδή με την

πρόνοια και τη φροντίδα και τη θυσία του εαυτού του. Η αγάπη αυτή ερμηνεύεται σαν πρωτοπορία αρετής. Έτσι η μεν υποταγή της γυναίκας αυξάνει την αγάπη του ανδρός και καθιστά την θυσία του δυνατή, η δε αγάπη του ανδρός καθιστά ελαφριά την υποταγή της γυναίκας. Η υποταγή είναι το φάρμακο της αλαζονείας που λυμαίνεται την αγάπη, η δε αγάπη το αντίδοτο της αυθεντίας που λυμαίνεται την υποταγή. Έτσι η εσχατολογική ερμηνεία του ι. πατρός προϋποθέτει την υποταγή της γυναίκας στον άνδρα της, την υποταγή του ανδρός στο Θεό και την αγάπη του προς τη γυναίκα. Επιτυγχάνεται δε η ένωση των δύο διά μέσου της αγάπης εν τη υποταγή και της υποταγής εν τη αγάπη.

Ο Χρυσόστομος, τοποθετώντας εσχατολογικά την «αρχή» στη σώζουσα φροντίδα και στην αγάπη, δέχεται, μαζί και με τον Παύλο, να αντιστραφεί η αρχή, όταν αντιστρέφεται η αίτια. Εφ' όσον η υπακοή παρεισάγεται μετά τη διατάραξη της αγάπης και την αμαρτία και δεν ήταν από την αρχή, έχει σκοπό εσχατολογικό. Εφ' όσον η γυναίκα παρέβη και πλανήθηκε, μετά απ' αυτό υποτάσσεται και υπακούει. Όταν επίσης λόγω ελλείψεως της αγάπης επέρχεται η εξίσωση, που είναι και αιτία διαμάχης, εισάγεται η υπακοή. Εσχατολογικά και κατ' ουσίαν η «αρχή» ανήκει όχι στο δεδομένο φύλο αλλά σ' εκείνον που φέρει την υπακοή στο Θεό και την πίστη, ενώ αντιθέτως η δουλεία σ' εκείνον που φέρει την παρακοή στο Θεό. Είναι δυνατόν, όταν κατά τον Παύλο συμβεί το αντίθετο -«τί γαρ οίδας, γύναι, ει τον άνδρα σώσεις;»- ν' αντιστραφεί η «αρχή». Κι αυτό το αναλύσαμε διεξοδικώτερα εξετάζοντας την αρετή σε σχέση με τη δουλεία και την ελευθερία, την αρετή σαν επάνοδο. Εξ άλλου έξω από την περιοχή της πλάνης είναι και η γυναίκα κυρία του ανδρός, όπως λ.χ. όταν εξουσιάζει το σώμα του. Για το λόγο αυτό η μοιχεία είναι πιο αξιοκατάκριτη από την πορνεία, καθώς αυτή αποτελεί όχι μόνο μολυσμό του ιδίου σώματος αλλά και κατάχρηση του ιδίου σώματος σαν κτήματος του άλλου,

δηλαδή κλοπή. Η μοιχεία είναι χειρότερη, επειδή όχι μόνο καταργεί τη σωφροσύνη, αλλά και ψύχει την αγάπη. Το ότι όμως ο Χρυσόστομος θεωρεί σαν προϋπόθεση της αγάπης την υπακοή και αντιστρόφως της υπακοής την αγάπη δεν σημαίνει ότι σε περίπτωση διασαλεύσεως της μιας εννοεί ότι θα σταματήσει και η άλλη. Διότι και τις δύο τις θεμελιώνει «εν Κυρίω». Συμβουλεύει λοιπόν και στην περίπτωση που καταλύεται η αμοιβαία σχέση των συζύγων να προσφέρεται η αγάπη ή η υπακοή στον Κύριο. Το έσχατο λογικό βάθος όχι μόνο διαλύει την αντίθεση της «αρχής» και της υπακοής, αλλά και τις συνδέει μ' ένα δεσμό ανώτερο των κοινωνικών πλαισίων και των δικαιωμάτων, δε-σμό δηλαδή «εν Κυρίω». Ο Χρυσόστομος απορρίπτει την κοσμική απόδοση τιμής στον άνδρα και την κοινωνική επιτίμηση της γυναίκας, οι οποίες δεν έχουν καμμία σχέση με την εσχατολογική προο-πτική της Βίβλου. Οι της κοινωνίας είναι διακρίσεις χωριστικές, ενώ εκείνες της Βίβλου είναι μέθοδοι ενωτικές. Η συμβουλή του ι. πατρός και η εσχατολογική του διάκριση είναι η καλύτερη αντιμετώπιση και λύση των συγχρόνων προβλημάτων.

Ο Χρυσόστομος επισημαίνει βέβαια ότι οι γυναίκες έχουν ελαττώματα, αλλά τα διακρίνει σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία ταξινομεί τα ηθικά ελαττώματα, όπως είναι ο περιττός στολισμός, η δειλία, και άλλα. Αυτά όμως δεν υπάρχουν στη γυναίκα «φύσει» άλλα αποκτώνται «παιδεία» και γι' αυτό αλλάζουν. Ένδειξη αυτής της διαπιστώσεως είναι ότι υπάρχουν και άνδρες με τα ίδια ελαττώματα. Εδώ φταίει εν πολλοίς και η αρέσκεια των ανδρών σ' αυτά. Εξ άλλου συμβαίνει και το αντίθετο· πολλές φορές δηλαδή οι γυναίκες ξεπερνούν τους άνδρες στη σεμνότητα, τη θέρμη της πίστεως, την ευσέβεια, την αγάπη προς το Χριστό. Ο ι. πατήρ επισημαίνει κατ' επανάληψιν την πρωτοπορία των γυναικών στους αγώνες και στην πνευματική ζωή, φέροντας σαν παραδείγματα λ.χ. τη Σάρρα, τη Ρεβέκκα, τη Ραχήλ, τη Δεβώρα, την Άννα, και άλλες, οι οποίες έγιναν όντως διδάσκαλοι στους άνδρες. Ακόμη κι ο Παύλος αναγνωρίζει τις περιπτώσεις αυτές, όπως όταν αναφέρει την Πρίσκιλλα πριν από τον Ακύλα λόγω της περισσότερης ευλάβειάς της. Συνεπώς οι γυναίκες είναι ηθικώς ισοδύναμες των ανδρών και μπορούν εξ ίσου μ' εκείνους να επιδοθούν στους πνευματικούς αγώνες και να κατορθώσουν. Στη δεύτερη κατηγορία ελαττωμάτων ο Χρυσόστομος ταξινομεί τα φυσικά ελαττώματα, όπως είναι η σωματική ασθένεια. Τέτοια ελαττώματα οι γυναίκες τα έχουν «φύσει». Αυτά όμως είναι απλώς φυσικά γνωρίσματα, τα οποία εσχατολογικώς δεν είναι αξίες ούτε απαξίες, και δεν προσάπτουν στον άνθρωπο ούτε τιμή ούτε ατιμία. Πρόκειται λοιπόν για «χαρακτήρα γυναικείου» και «ανδριαν», κάτι πού προέρχεται από την παιδεία και όχι από τη φύση. Σ' αυτή την βαθειά θεώρηση στηριζόμενος ο ι. πατήρ επαναλαμβάνει τον αποστολικό λόγο «ουκ άρσεν και θήλυ», επεξηγώντας και ότι «ούτε φύσις ούτε σώματος ασθένεια εμποδίσει δύναιτ' αν τοις τον της ευσεβείας

δρόμον τρέχουσιν», όταν αποβάλλεται μεν ο γυναικίος χαρακτήρας προάγεται δε σε έξαρση η προθυμία και το «διεγυγερμένον φρόνημα» και η ανδρία. Όταν η «ισχύς» εντοπίζεται εσχατολογικά στην «ανδρίαν», τότε παύει να ισχύει η ενδοκοσμική διάκριση, στην οποία η γυναίκα καταντάει κατώτερη. Είναι γεγονός ότι τον κακό αυτό και κατώτερο χαρακτήρα τον παρατηρούμε ως επί το πλείστον στις γυναίκες, αλλ' αυτό δεν οφείλεται στη φύση τους. Ένδειξη αυτής της αλήθειας είναι ότι η συνθήκη αυτή μέσα στην Εκκλησία καταργείται, διότι η παιδεία εκεί είναι άλλη. Ο χαρακτήρας αυτός ανήκει στην ψυχή κι όχι στο σώμα. Εδώ ακριβώς βρίσκεται ο λόγος για τον οποίο ο Χρυσόστομος ασκεί πολεμική κατά των γαμήλιων εθίμων και των κοσμικών εκδηλώσεων των ημερών του γάμου και γενικώς κατά της κοσμικής αγωγής των ιπποδρομιών και των θεάτρων, η οποία επαινώντας αυτά τα ελαττώματα εδραιώνει την ενδοκοσμική διάκριση κι όχι την εσχατολογική.

(Μητροπ. Χαλεπίου-Συρίας Παύλου Yazigi, «Εσχατολογία και ηθική», Διατριβή επί Διδακτορία, Θεσ/νίκη 1992, σ. 308-312)

<http://bit.ly/131hwrl>